

НАША ГАЛОЎНАЕ СВЯТА

Няма для савецкага народа больш радаснага, светлага і ўрачыстага свята, чым дзень нараджэння нашай краіны. Сёлета мы адзначылі 51-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У сталіцы Краіны Саветаў—Маскве, у Мінску і іншых сталіцах саюзных рэспублік 7 лістапада адбыліся парады войск і дэманстрацыі працоўных. Рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя рапартавалі аб сваіх поспехах, перамогах, атрыманых у гонар вялікага свята. Разам з савецкім народам гадавіну Кастрычніка адзначыла прагрэсіўнае чалавечтва ўсіх кантынентаў зямнога шара. Вялікія ўрачыстасці адбыліся ў сталіцы нашай дwoйчы ардэнаноснай Беларусі — горадзе Мінску.

...Проспекты, вуліцы, плошчы ў святочным убранні. На фасадах будынкаў вецер калыша чырвоныя палотнішчы флагаў. Цэнтральная плошча, дзе заўсёды адбываюцца парады і дэманстрацыі, асабліва ўрачыстая. На трыбуну ўзнікаюцца кіраўнікі Камуністычнай партыі Беларусі, урада. Камандуючы войскамі Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі генерал-палкоўнік І. Трацяк, закончыўшы аб'езд войск, падымаецца на трыбуну. Ён гаворыць аб тым, што з кожным годам паляпшаецца дабрабыт савецкіх людзей, новыя вышыні заваёўвае савецкая навука і тэхніка. Пospехі Савецкага Саюза выклікаюць захапленне нашых сяброў і злосную нянавісць у ворагаў.

«Радзіма ўрочыла нам грозную і самую дасканалую зброю і баявую тэхніку, — гаворыць генерал-палкоўнік І. Трацяк. — Нашы салдаты, сержанты і афіцэры — сапраўдныя майстры ваеннай

справы, бязмежна адданыя справе камунізма. Войскі акругі знаходзяцца ў пастаяннай баявой гатоўнасці. Нашы воіны гатовы з гонарам і годнасцю выканаць любы загад роднай партыі і Савецкага ўрада па абароне інтарэсаў сацыялізма, нашай любімай Радзімы — Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік»

У гэтую святочную раніцу перад мінчанамі прайшлі калоны воінаў Беларускай ваеннай акругі.

У радах каманднага саставу мужныя, вопытныя, абпаленыя агнём былых бітваў камандзіры і зусім маладыя, але высокаадукаваныя афіцэры. Гэта залаты фонд Савецкай Арміі, настаўнікі і выхавальнікі салдат. Як бы парадаваўся гэтай новай арміяй Ул. І. Ленін, які ў першыя дні пасля перамогі Кастрычніка ствараў нашы Узброеныя Сілы для абароны Савецкай улады!

Савецкага салдата, які 51 год таму назад штурмаваў Зімні, данёс пераможны чырвоны сцяг да Берліна, ведаюць ва ўсім свеце. Ён карыстаецца павагай за сваю мужнасць і гуманізм, за тое, што гатовы прыйсці на дапамогу любому народу, які папросіць яго аб гэтым.

З любоўю глядзелі прысутныя на плошчы і на слаўных маракоў, і на адважных пагранічнікаў, што зорка ахоўваюць нашы рубяжы, і на замыкаючых шэсце юных выхаванцаў Мінскага савецкага вучылішча, якое ў гэтым годзе адзначыць свае пятнаццацігоддзе. Гэтыя юнакі з гонарам пройдуць свае жыццёвыя дарогі, будучы верна служыць справе абароны Радзімы.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

Уверсе — дэманстрацыя працоўных на Цэнтральнай плошчы Мінска 7 кастрычніка. Тысячы мінчан выйшлі ў гэты дзень на вуліцы горада са сцягамі, транспарантамі, партрэтамі кіраўнікоў партыі і ўрада, савецкіх касманаўтаў.

На ніжніх здымках — ваенны парад у Маскве. Па Краснай плошчы ідуць марскія пехацінцы і баявая тэхніка.

НАША ГАЛОЎНАЕ СВЯТА

[Заканчэнне. Пачатак на
1-й стар.]

Толькі на хвіліну апусцела плошча. І вось, нібы грозная стальная хваля, прайшлі па ёй бронетранспарцёры, машыны з дэсантыкамі. Галоўнае сучаснае ўзбраенне Савецкай Арміі — ракеты. Ракеты і ракетчыкі — шчыт і меч краіны — надзейныя вартавыя міру і спакою на зямлі.

Пасля парада войск пачынаецца дэманстрацыя працоўных. Першымі па Цэнтральнай плошчы ідуць ветэраны, старэйшыя члены Камуністычнай партыі, тыя, хто рабіў рэвалюцыю, хто ў слаўным 1917 годзе быў у першых радах змагароў. А следам за імі плошчу запаўняюць юныя ленінцы. Гэта вельмі прыгожае і сімвалічнае відовішча. Справу старэйшага пакалення ёсць каму падтрымаць, ёсць каму працягваць. Ідуць прадстаўнікі прамысловасці ўсіх раёнаў Мінска, студэнты, вучоныя, артысты...

Кожны раён беларускай сталіцы, кожнае прадпрыемства, кожная ўстанова рапартае аб сваіх працоўных перамогах. Напярэдадні свята выпушчана новая электронна-вылічальная машына «Мінск-32». Вопытны ўзор яе паспяхова вытрымаў выпрабаванні і рэкамендаваны ў серыйную вытворчасць. За адну секунду «Мінск-32» выконвае звыш трыццаці тысяч аперацый. Шматпраграмавая памяць машыны сапраўды велізарная. Новы электронны «Мінск» можа працаваць з 136 знешнімі прыстасаваннямі.

Ленінскі раён — гэта цэнтральны раён Мінска. Тут музеі і тэатры, навуковыя і навучальныя ўстановы, Дом урада, бібліятэка імя Леніна.

Заводскі раён — гэта наша прамысловасць, наша гордасць, наша багацце. Напярэдадні свята калектыў трактарнага заводу рапартаваў аб выпуску новай машыны «Беларусь-70». Прадукцыйнасць гэтага трактара на 20—30 працэнтаў вышэй звычайнага. За час свайго існавання завод выпусціў 650 тысяч трактараў. Неаднойчы нашы мадэлі атрымлівалі залатыя медалі на міжнародных выстаўках. Амаль 60 краін свету — заказчыкі Мінскага аўтамабільнага заводу. Дзесяткі новых МАЗаў выпушчаны да 51-й гадавіны Кастрычніка.

Акцябрскі раён — вароты Мінска. Тут аэрапорт, чыгунка. Да стагоддзя з дня нараджэння

ня Ул. І. Леніна пойдзе першая электрычка ў напрамку Мінск — Пухавічы.

Бясконцым людскім патокам рухаюцца дэманстранты. Над калонамі шмат сцягоў, транспарантаў, партрэтаў Ул. І. Леніна, дзеячоў нашай партыі і ўрада, касманаўтаў. На тварах людзей усмешкі, гордасць за сваю магутную Айчыну, за свае поспехі, упэўненасць у яшчэ лепшым заўтра.

Да позняга вечара не змаўкалі на вуліцах вялікіх гарадоў і маленькіх вёсак Беларусі песні, смех, музыка. Вечарам неба над горадам расквецілася агнямі святочнага салюта. Гэта быў салют у гонар нашых працоўных перамог, у гонар нашага самага галоўнага свята — дня нараджэння Савецкай улады.

МАГІЛЁУ. Моладзь на дэманстрацыі.

● ПАДЗЕІ ЛЮДЗІ ФАКТЫ ●

ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫЯ У МАСКОЎСКИМ УНІВЕРСІТЭЦЕ

З велізарным захваленнем сачыў увесь свет за палётам савецкіх касмічных караблёў «Саюз-2» і «Саюз-3», пілатуемага лётчыкам-касманаўтам Героем Берагавым. Аб неаслабнай цікавасці грамадскасці да гэтага новага дасягнення савецкай навукі і тэхнікі сведчыць прэс-канферэнцыя савецкіх і замежных журналістаў, якая адбылася ў актавай зале Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя М. В. Ламаносава. Сотні прадстаўнікоў друку, радыё і тэлебачання многіх краін сустрэліся з лётчыкам-касманаўтам СССР, двойчы Героем Савецкага Саюза Г. Берагавым, які здзейсніў выдатны подзвіг у гонар Радзімы.

ПРЫСУДЖЭННЕ ДЗЯРЖАЎНЫХ ПРЭМІЯў СССР 1968 ГОДА

ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР, разгледзеўшы прадстаўленні Камітэтаў па Ленінскіх і Дзяржаўных прэміях СССР пры Савеце Міністраў СССР, вынеслі рашэнне аб прысуджэнні Дзяржаўных прэміяў СССР 1968 года.

Дзяржаўныя прэміі СССР у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры прысуджаны пісьменнікам Ч. Айтматаву і С. Залыгіну; спеваку Г. Отсу; кампазітарам Г. Свірыдаву і Д. Шастаковічу; мастакам В. Іванову і Т. Салахаву; творчым калектывам — стваральнікам фільма «Сэрца маці», спектакля «Мяшчане» ў лэнінградскім тэатры імя М. Горкага і інш.

Дзяржаўныя прэміі СССР у галіне навукі і тэхнікі прысуджаны вялікай групе спецыялістаў.

Сярод удастоеных Дзяржаўнай прэміі СССР у галіне тэхнікі работнікі Беларускага аўтамабільнага заводу — за стварэнне сямейства уніфікаваных вялікагрузных аўтамабіляў для

адкрытых распрацовак карысных выкапняў і будаўніцтва і асваення іх серыйнай вытворчасці.

ЛЯКАРСТВЫ ЕДУЦЬ У АФРЫКУ

У дзевяць краін Азіі і Афрыкі пастаўляецца прадукцыя Мінскага заводу эндакрынных прэпаратаў. Гэтымі днямі аддзел збыту гэтага прадпрыемства датэрмінова адгрузіў за мяжу чарговую партыю лекаўстваў. Яе шлях ляжыць у далёкую Эфіюпію.

Рыхтуецца да адпраўкі яшчэ адна партыя эндакрынных прэпаратаў. Яе чакаюць медыкі другой афрыканскай краіны — Кеніі.

ЛЕКЦЫІ ВЕНГЕРСКАГА ВУЧОНАГА

Студэнты і выкладчыкі хімічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Леніна цэпла сустрэлі госця з Венгерскай Народнай Рэспублікі доктара Е. Хаваша. Супрацоўнік кафедры аналітычнай хіміі ўніверсітэта горада Веспрэм прачытае цыкл лекцый для сваіх беларускіх калегаў і правядзе некалькі лабараторных заняткаў. Фірма «Радзелькіс», у электрахімічнай лабараторыі якой працуе галоўным інжынерам доктар Хаваш, славіцца вытворчасцю мембранных электродаў. Госць з Венгрыі азнаёміць савецкіх спецыялістаў з тэхналогіяй вырабу гэтых звышадчувальных элементаў.

«АУТАІНДУСТРЫЯ-68»

На Маскоўскім аўтазаводзе імя Ліхачова адкрылася спецыялізаваная замежная выстаўка «Аўтаіндустрыя-68». У ёй прымае ўдзел больш ста фірм з адзінаццаці краін. Падобная экспазіцыя ў Савецкім Саюзе праводзіцца ўпершыню. На плошчы каля шасці тысяч квадратных метраў прамысловыя прадпрыемствы і фірмы ГДР, Францыі, Англіі, Аўстрыі, ФРГ, ЗША, Швецыі, Японіі і іншых краін дэманструюць новыя мадэлі машын, тэхналагічнае абсталяванне, кантрольна-вымяральны інструмент.

МІНСК.

Ваенны парад на Цэнтральнай плошчы.

НА ОСНОВЕ РАВЕНСТВА И ВЗАИМНОЙ ВЫГОДЫ

Энергію часта называюць хлебом прамышленности. От нее зависит развитие любой отрасли хозяйства. Топливо — энергетические ресурсы участвуют в производстве почти каждого вида промышленной продукции, а также в улучшении быта населения. Не будет преувеличением, если сказать, что ни одна отрасль не определяет в такой мере уровень экономического развития страны, как энергетика, и, в то же время, ни одна отрасль не испытывает в своем развитии стольких трудностей, как системы, снабжающие народное хозяйство всеми видами энергии. Энергетика обладает специфическими чертами, которые определяются прежде всего природными условиями: наличием или отсутствием комплекса энергетических ресур-

сов и доступностью их освоения.

Для лучшего освоения природных богатств, имеющихся в социалистических государствах, страны-участники Совета Экономической Взаимопомощи все шире практикуют прямое производственное сотрудничество, при котором разведка запасов нефти, угля, газа и производство электрической энергии, составление проектов их освоения, финансирование строительства, изготовление необходимого оборудования осуществляется сообща, на основе координации планов.

В экономическом сотрудничестве социалистических стран, основанном на принципах равноправия и взаимного уважения, большая роль принадлежит Советскому Союзу. Раскинувшаяся на огромной территории Страна

Советов располагает всеми необходимыми энергетическими ресурсами, имеет огромный опыт энергетического строительства, передовую научную школу. «Если Россия, — говорил В. И. Ленин, — покорится густой сетью электрических станций и мощных технических оборудований, то наше коммунистическое хозяйственное строительство станет образцом для грядущей социалистической Европы и Азии». Это время наступило. Если еще каких-нибудь 45 лет назад Россия была «страной во мгле», то теперь СССР является одним из двух энергетических гигантов современного мира.

В настоящее время Советский Союз оказывает другим странам техническое содействие в сооружении более чем 150 энергетических объектов. «Бхакра» в Индии, «Асуанская» в ОАР, «Наглу» в Афганистане, Тхак-ба в ДРВ, гидроэлектростанция в Непале, в Тунисе и другие строятся за рубежом с помощью СССР. Советские специалисты помогают в сооружении 60 тепловых электростанций, 26 линий электропередач протяженностью 4 тысячи километров, 26 понижающих и повышающих подстанций общей мощностью 4 миллиона киловатт. Советские инженеры не только оказывают техническую помощь, но и обучают национальные кадры, помогают им овладеть советским оборудованием, поставки которого растут. Достаточно сказать,

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ

«НАША ГАЛОУНАЕ СВЯТА» — так называется передовая статья сегодняшнего номера. Радостно и торжественно отметили советские люди 51-ю годовщину Великой Октябрьской социалистической революции. Столица дважды орденоносной Белоруссии — Минск. Его улицы и площади 7 ноября с утра стали заполняться народом. На Центральной площади прошел военный парад, после которого состоялась многочисленная демонстрация трудящихся. Такие же торжества состоялись и во всех больших и малых городах и деревнях Белоруссии. Советские люди рапортовали о своих трудовых успехах и победах, достигнутых в разных областях народного хозяйства в честь славной годовщины Великого Октября. До позднего вечера на улицах и площадях наших городов и сел царило радостное оживление. Люди праздновали свой самый главный праздник — день рождения Страны Советов.

Дмитрий Петрович Слэзник покинул родную землю много лет назад. Семья была боль-

шая, девять человек, и на всех полторы десятины земли. Вот и вынужден был белорусский крестьянин Петр Слэзник отправлять сыновей искать счастья за океаном. Но как и тысячи других наших земляков, которые приехали в Америку за «большими деньгами», Дмитрий Слэзник всю жизнь вынужден был трудиться не покладая рук, чтобы хоть как-то свести концы с концами. И все долгие годы жизни на чужбине не покидала его мысль о встрече с Родиной. Но осуществить свою мечту он смог лишь недавно. Не узнал Дмитрий Слэзник родную Угрюнь: раньше это была глухая деревня, а теперь — центр передового на Зельвенщине колхоза. Изменились и люди, их быт, труд. Колхозники живут в просторных, светлых домах, а вся тяжелая работа на полях выполняется машинами. Об этом рассказывает в статье В. Осипенко «ШЧЫРАЯ РАЗМОВА» (5 стр.).

Радостная весть о победе Октябрьской революции дошла до деревни Кривино, что на Витебщине. Бывшие батраки графа Бутенева-Хребтовича стали хозяевами той земли, где батрачили из поколения в по-

коление. В конце 1918 года часть крестьян решила совместно вести хозяйство. Так было положено начало созданию «Товарищества по совместной обработке земли», в состав которого сначала вошло шесть семей. «Товарищество» имело 40 десятин земли, 5 лошадей и несколько плугов и борон. Первым председателем колхоза был избран Казимир Барановский, а его односельчанин Ефим Скребло — секретарем. Молодое хозяйство еще не стало прочно на ноги, не хватало зерна даже на то, чтобы засеять поля, а колхозники старались хоть чем-нибудь помочь стране, которая задыхалась в тисках голода. Ныне старейший в Белоруссии колхоз (теперь он называется «XX съезд КПСС») отмечает свой полувековой юбилей. Много трудностей пришлось преодолеть колхозникам за это время. Но самым трудным испытанием была война. Многие члены артели с оружием в руках защищали свободу родного края. Сегодня колхоз «XX съезд КПСС» — это высоко развитое хозяйство, оснащенное самой современной сельскохозяйственной техникой («ДОЛЯ ГРАФСКИХ БАТРАКОВ», 5 стр.).

В статье Ю. Гаврука «ШЛЯХ ДА ВЯРШЫНЬ МАСТАЦТВА» (6 стр.) рассказывается о жизненном и творческом пути актера Белорусского драматического театра имени Янки Купалы Здислава Стоммы, который недавно был удостоен звания народного артиста СССР.

Інакш і быць не можа...

Асабовая справа. Унушальная пухлая папка. У самым яе пачатку — заява: «Прашу прыняць мяне на службу ў пажарную ахову. Усе распараджэнні і загады буду выконваць добраахотліва. Ул. Герасімовіч. 24.2.47 г.»

А далей, быццам веці на жыццёвым шляху, кароткія запісы: навучэнец школы ФЗН, будаўнік, партызан, курсант ваеннага вучылішча, камандзір гарматы, баец пажарнай аховы, намеснік камандзіра, а затым і камандзір аддзялення. І ўзнагароды. За подзвігі ў Вялікай Айчыннай вайне і на мірных фронце. Іх восем. А нядаўна дабавілася яшчэ адна. Напярэдадні п'ятдзесцігадовага юбілея Кастрычніка старшыня ўнутранай службы Уладзімір Раманавіч Герасімовіч узнагароджаны ордэнам Леніна.

Колькі складаных і цяжкіх дарог пройдзена гэтым чалавекам!

...Ноч. За акном сумны асенні дождж топчацца па спінах лужынак, рэдкімі кроплямі барабаніць у шыбы.

Сігнал трывогі ўварваўся ў каравульнае памяшканне першай пажарнай часці, парушыў начны спакой. Праз хвіліну баявыя чырванабокія машыны імчалі пажарных па вуліцах Мінска ў напрамку парка імя Чалюскінцаў.

Перад вачыма камандзіра аддзялення газадымзахоўнай службы Уладзіміра Герасімовіча паўстала жудасная карціна: маленькі драўляны барак, які захаваўся побач з новабудовамі, увесь ахоплены полымем — не падступіцца.

— Чалавек там застаўся! — жанчына, заламаўшы рукі, заплакала і залемантавала.

Надзеўшы на хаду кіслародна-ізаляючы прыбор, старшыня Герасімовіч знік у агні. Унутры — шчыльная дымавая сцяна. Прамень ліхтарыка не прасвечвае і на паўметра. Вобмацкам пажарнік правярае падлогу, куты. І раптам — шапка, потым валёнак. А дыхаць усё цяжэй, нават у супрацьгазе. Па твары пад маскай пацяклі струменьчыкі поту. Выскачыў на вуліцу, глынуў свежага паветра і зноў — у вогненнае пекла.

— Назад! — крычалі яму наўздагон. — Дах абвальваецца!

Але смяльчак зноў сантыметр за сантыметрам абмацаваў падлогу. Так і ёсць! Пад сталом, у далнім канцы пакоя, чалавек. Хутчэй на свежае паветра! І толькі Герасімовіч, засланяючы ад полымя беспрытомнага старога, выскачыў на вуліцу, як з трэскам абвалілася столь, ускінуўшы да неба слуп іскры і агню.

У першай пажарнай часці горада Мінска старшыня Герасімовіч праслужыў ужо дваццаць з лішнім гадоў. Калі спытаць яго самога, што ён зрабіў гераічнага, скажа, што нічога. Выратаваўся з полымя людзей? Першым кідаўся ў атаку на агонь? Ніколі не палохаўся ў самай складанай абстаноўцы? Дык інакш жа і быць не можа!

Вестка аб тым, што старшыню Герасімовіча адзначылі вышэйшай узнагародай, абляцела ўсіх у падраздзяленні, быццам маланка. І калі калегі даведзіліся, што Валодзем зацікавіўся журналіст, ад душы расказаў аб ім усё, што толькі ведаў. Я даведаўся, што аддзяленне, якое ўзначальвае ветэран, носіць ганаровае званне выдатнага, тры гады запар утрымлівае пераходны вымпел, што сам камандзір — кляпатлівы, чулы і прынцыповы таварыш. Наогул, узнагародзілі яго неадарма.

А сам ён, даведаўшыся аб гэтых пахваліных словах, скажаў толькі сваё традыцыйнае:

— Ну, і што тут асаблівага...

М. ЗНАК.

Вялікім попытам у насельніцтва карыстаецца прадукцыя Кобрынскага масласырзавода. У Маскву, Мінск, Ленінград і іншыя гарады адпраўляюцца адсюль сыры. Сёлета завод выпусціць 680 тон, а ў будучым — 1 000 тон сыру. Выраб яго поўнаасцю механізаваны. НА ЗДЫМКУ: у сырпадвале. Тут сыры праходзяць даспяванне на працягу 70 дзён. На пярэднім плане — майстар Галіна ШАШОВА (справа) і рабочая Анастасія КІВАКА правяраюць тэмпературны рэжым памяшкання.

Фота В. ГЕРМАНА.

что если в течение 1948—1958 гг. Советским Союзом было продано оборудование на 4,3 миллиона киловатт, то за 1959—1967 гг. уже на 12 миллионов киловатт.

Особенно интенсивно развиваются связи советских энергетиков с европейскими социалистическими странами. Начало братскому содружеству в области энергетики было положено еще в 1947 году, т. е. через два года после завершения войны с фашистской Германией, которая нанесла огромный ущерб энергетическому хозяйству СССР.

Равноправное и братское сотрудничество социалистических стран в области энергетики, впрочем, как и во всех других областях экономики, готовность СССР делиться своими ресурсами сырьем и топливом вызвало злобную реакцию в капиталистическом мире. Было время, когда некоторые западные «эксперты» тщились доказывать, что СССР, мол, вынуждает и без того бедные сырьем страны Восточной Европы поставлять ему уголь и нефть. Теперь, когда подобные абсурдные измышления не могут убедить даже ребенка, пущена новая утка. Те же «эксперты» разглашают о том, что СССР якобы помогает социалистическим странам сырьем, топливом и электроэнергией с целью поставить эти страны в экономическую зависимость. Ставится под сомнение взаимовыгодность торговли между братскими странами.

Обратимся к фактам. Че-

хословакия покупает у Советского Союза нефть по 14 рублей за тонну (примерно 15 долларов). Если бы Чехословакия покупала нефть в другом месте, то с учетом расходов на транспорт, стоимость тонны нефти в лучшем случае составила бы 17—18, а то и 20—22 доллара. Поэтому и расширяются поставки топлива братской стране. В 1966 году в Чехословакию было поставлено из Советского Союза 6396 тысяч тонн нефти, 2062 тысячи тонн каменного угля и антрацита. Год назад в чехословацком селе Руска, недалеко от границы с СССР, вошел в строй межгосударственный советско-чехословацкий газопровод «Братство». Предприятия ЧССР стали получать газ Советской Украины. Сотни тысяч кубометров его получают они на взаимовыгодных условиях по новому соглашению, заключенному в Москве 10 сентября между правительствами СССР и ЧССР. Развивается взаимовыгодная торговля углем, нефтью и газом и с другими братскими странами.

Братские страны обмениваются накопленным опытом в строительстве энергетических предприятий различных типов и мощности. Общепризнанные успехи СССР в строительстве крупных тепловых электростанций мощностью свыше двух миллионов киловатт позволили Советской стране оказать братскую помощь Польше в строительстве тепловой электростанции «Туров» мощностью 1 400 тысяч киловатт, Болга-

рии в сооружении электростанции «Марице-Восток 1» мощностью 500 тысяч киловатт и т. д. Пуэтив в эксплуатацию первую в мире атомную электростанцию, советские энергетикам оказали техническое содействие Германской Демократической Республике в строительстве атомной электростанции, которая вошла в строй в 1966 году. Сейчас научно-исследовательские и проектные организации СССР осуществляют научное руководство и техническое содействие в сооружении атомной электростанции в ЧССР. Мощность АЭС составит 150 тысяч киловатт.

Помощь СССР в строительстве атомных электростанций ЧССР и ГДР, не располагаям запасами топливных ресурсов, служит еще одним наглядным доказательством братского сотрудничества социалистических стран.

Среди форм сотрудничества между братскими странами в области энергетики наибольшее значение имеет создание объединенной энергетической системы «Мир». Для современной энергетики вообще характерна тенденция к централизации производства и распределения энергии, ибо это дает возможность получать большую экономно на мощности электростанции, снизить удельный расход топлива на каждый отпущенный киловатт-час энергии.

Вот наглядный пример: только вследствие несовпадения времени наступления су-

точного пика нагрузки из-за разного поясного времени (а значит и времени начала и окончания рабочих смен) можно на несколько процентов снизить установленную мощность системы по сравнению с изолированно работающими электростанциями. В энергосистемах, которые объединяют тысячи потребителей, можно сооружать электростанции большей мощности, чем электростанции, работающие вне систем, строить их дешевле и т. п. Поэтому в 1962 году на XII заседании комиссии СЭВа по электроэнергии был одобрен проект соглашения о создании Центрального диспетчерского управления (ЦДУ) объединенных энергосистем Болгарии, Венгрии, ГДР, Польши, Румынии, СССР и Чехословакии. Соглашение предусматривало полную экономическую самостоятельность в решении внутрисистемных вопросов и одновременную эксплуатацию их по единому плану.

В соответствии с достигнутой договоренностью были объединены для совместной работы энергетические системы ВНР, ГДР, СРР, ПНР, ЧССР и западноукраинская система Советского Союза. В 1967 году через электрические сети Румынии к объединению подключилась энергосистема Болгарии. Так растут и ширятся электроэнергетические связи.

Об экономическом эффекте, которым уже увенчалась совместная работа энергетических систем братских стран, лучше всего говорят

цифры: по предварительным расчетам экономия на капитальных вложениях и эксплуатационных расходах в отдельных странах за счет преимуществ объединения более чем в два раза превышает сумму понесенных ими затрат на сооружение межсистемных связей. За счет разного времени наступления пиков нагрузки мощность объединенных систем в 1965 году можно было иметь меньше на 300 тысяч киловатт, не ухудшая при этом качества энергоснабжения и количества передаваемой энергии. Обмен энергией был весьма интенсивным: только на долю поставок из СССР в Венгрию, Чехословакию и Польшу пришлось свыше 14 миллиардов киловатт-часов. Чтобы отчетливее представить себе эту величину, достаточно сказать, что в 1932 году все электростанции СССР выработали 13,5 миллиарда киловатт-часов электрической энергии.

В СССР и других странах социализма проводятся работы, направленные на лучшее осуществление планов совместного развития энергетики. В частности, все энергетическое строительство Советского Союза в западных областях Украины, в Молдавии и Белоруссии проектируется и осуществляется с учетом параллельной работы объединенной энергосистемы «Мир».

Б. ЦВЕТКОВ,
кандидат экономических наук.

(АПН).

АМАЛЬ два гады плавае ў бяскрайніх марскіх прасторах танкер «Герой Брэста». Цікавая і хвалюючая «біяграфія» гэтага гіганта савецкага нафтаналійнага флоту.

Народжаны па ініцыятыве піянераў Брэстчыны, якія кінулі ўсёй піянерскай краіны кліч: «Збяром тысячы тон металалому ў фонд пабудовы танкера імя абаронцаў Брэсцкай крэпасці», — створаны ленинградскімі карабеламі па апошняму слову тэхнікі, танкер у снежні 1966 года сыйшоў са стапеляў і атрымаў гордую назву «Герой Брэста».

Судна здзіўляе сваімі ўнзуральнымі памерамі. Даўжыня яго 232 метры, шырыня — 31 метр, водазмяшчэнне — 62,4 тысячы тон. На панелі судовага ліфта, як у якім-небудзь высотным будынку Мінска, восем кнопак — вышыня танкера ад днішча да капітанскага мостіка восем паверхаў!..

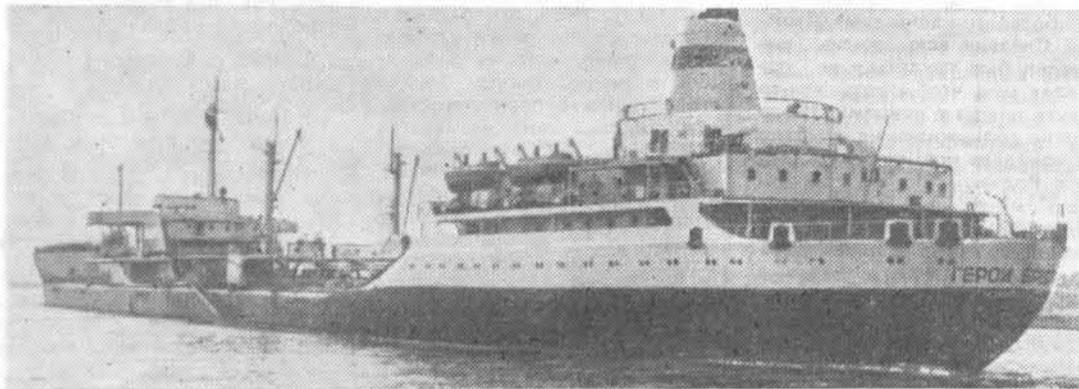
Не будзем утойваць, пывучая нафтабаза ўяўлялася нам не вельмі акуратнай. Два-тры дні стаянкі ў порце, і зноў у рэйс, — ці да чысціні тут? Паветра кают і падуб, думалася, густа насычана нафтай, паўсюдна тлустыя плямы мазуту, да поручняў не датыкнешся, каб не запэкацца, — спецыфіка судна, нікуды не дзенешся!.. Якое ж было наша здзіўленне, калі на танкеры мы сустрэлі не толькі ідэальны парадак, сапраўды лабараторную чысціню, але і прыборы кандыцыяніравання паветра, вахцёных машыністаў у беласнежных сарочках. Такі «марскі бляск», сказаў нам, судна мае і ў рэйсе, удалечыні ад родных берагоў. А капітан Канстанцін Арлоў раскажаў нам гэтак вельмі цікавую гісторыю.

Здарылася так, што першы рэйс «Герояў Брэста» зафрахтавала вядомая нафтавая манопалія «Брытыш петролеум», якая раней не карысталася паслугамі савецкіх нафтаналійных суднаў. На туральна, перад тым што скамплектаванай камандай танкера паўстала задача — не зганьбіць гонару флага ў ваках старой брытанскай фірмы, якая ведае, зразумела, толк у марскіх перавозках нафтапрадуктаў.

На востраве Дас княства Абу-Дабі танкер прыняў у сваё магутнае нутро 46 тысяч тон нафты і ўзяў курс на Лондан.

Паводле законаў суднаваджэння ў Суэцкім канале (у той час ён яшчэ дзейнічаў), судна, якое ўпершыню ідзе гэтым водным шляхам, з'яўляецца ў караване апошнім. Замыкаў караван і новы савецкі танкер. Прайшлі Суэц,

ШЧАСЛІВАГА ПЛАВАННЯ, «ГЕРОІ БРЭСТА»

А за Александрый, калі судны ўсіх флагаў, якія ішлі наперадзе, паспелі ўжо адыйсці далёка ў мора, на танкер «Герой Брэста» нечакана наваліўся страшэнны дзесяцібальны шторм.

Мора нібы выпрабавала запас трываласці і хуткасць ходу новага савецкага танкера, волю і мужнасць яго маладой каманды. Але танкер, наперакор стыхіі, дакладна следаваў зададзеным курсам, вытрымліваў выдатную хуткасць — 17 вузлоў у гадзіну і да берагоў Італіі абгнаў усе сорак замежных суднаў, якія намнога раней яго прайшлі Суэцкі канал.

На швартоўку ў лонданскім порце гіганта-танкера пад савецкім флагам пайшло ўсяго шэсцьдзесят мінут — такога рэкорднага часу не паказвала ні адно нафтаналійнае судна «Брытыш петролеум». За семнаццаць гадзін стаянкі ўсе 46 тысяч тон груза былі выкачаны магучымі помпамі судна — гэта быў яшчэ адзін рэкорд. Тады, каб паглядзець на «чырвоны» цуд-танкер, на яго борт, упершыню за сваё доўгае жыццё, падняўся адзін з дырэктараў манополіі містэр Хіл з жонкай у суправаджэнні капітан-настаўніка «Брытыш петролеум» містэра Уайта і прадстаўніка марскога рэгістра лонданскага порта містэра Грысама.

З цікаўнасцю, якая хутчэй была падобна на ўніклівую прыдзірлівасць, аглядалі важныя англічане савецкае судна. Тут, быццам нездарок, датыкнуцца насоўкай да поручняў — ці не застацецца

на шоўку брудны след? Там працягаюць заводскую марку на якім-небудзь разумным прыборы, складаным пульце кіравання — няўжо ўсё аснашчэнне танкера савецкае?.. Скончылася незвычайная «інспекцыя» тым, што ў шчырай гутарцы з капітанам танкера містэр Хіл быў вымушаны прызнаць: «У вас ёсць чаму павучыцца экіпажам суднаў нашай манополіі».

Аб дружнай, зладжанай, авеянай салёнымі ветрамі ўсіх шырот камандзе танкера Канстанцін Арлоў можа гаварыць бясконца, да таго цікавыя справы і лёс сямідзесяці яго падначаленых. На судне ёсць свае паэты, кампазітары, мастакі, артысты, ёсць і свае героі.

Якой меры, напрыклад, можна вымераць мужнасць суднавага ўрача Ірыны Забалуевай? У апошнім рэйсе яна ў адкрытым моры выдатна правяла першую ў сваёй медыцынскай практыцы найскладанейшую аперацыю перытаніту і выратавала жыццё аператару студыі «Беларусьфільм» Віктару Шаталаву, абшпіраючыся толькі на радыёкансультацыі з іншых савецкіх суднаў, якія знаходзіліся за тысячы міль ад «Герояў Брэста».

Дзе б ні быў танкер, усюды ён непарыўнымі моцнымі вузамі дружбы і абавязку звязаны з Беларуссю, з Брэстам, з крэпасцю-героем на Бугу.

Каманда танкера — калектыўны член Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, і ў Італію, на Кубу па даручэнню таварыства вазіла перасоўную выстаўку

дзіцячага беларускага маляўніцтва, дакументальныя фільмы «Крылі Кастрычніка», «Беларуская сюіта», якія карысталіся ў глядачоў велізарным поспехам.

У суднавай бібліятэцы ёсць нямала твораў беларускіх пісьменнікаў, даведнікаў аб гарадах і новабудовлях рэспублікі, кніг па эканоміцы, культуры, мастацтву БССР. У фільматэцы — дакументальныя і мастацкія стужкі студыі «Беларусьфільм».

Каманда судна падтрымлівае пастаянны сувязі з грамадскімі арганізацыямі Брэста, атрымлівае брэсцкую абласную газету «Зара», гасцінна сустракае ў сябе на борце дэлегацыі Брэста, беражліва захоўвае іх памятных падарункі, шэфскія сцягі і вымпелы.

Зразумела ж, што самым дарагім месцам на танкеры з'яўляецца суднавы фліял музея гераічнай абароны Брэсцкай крэпасці. Тут у сярэдняй гільзе беражліва захоўваецца зямля цытадэлі славы, палітая крывёй герояў, на стэндзе экспануюцца алаўленыя ў агні баёў каменны крэпасны бастыён, зброя абаронцаў Брэста, фотадакументы іх бяспрыкладнай стойкасці. У родных і замежных портах у гэтым маленькім суднавым музеі заўсёды поўна ўдзячных наведвальнікаў.

Гартаем Кнігу ганаровых наведвальнікаў танкера і музея. У ёй запісы на рускай, англійскай, іспанскай, італьянскай мовах.

«Да слёз ганаруся экіпажам танкера, які дастойна нясе па ўсіх марях і акіянах

славу бессмяротнага гарнізона крэпасці-героя. Ганаровы член экіпажа танкера Герой Савецкага Саюза П. Гаўрылаў. Наварасійск».

«Глыбока ўдзячны вам за тое, што імя нашага горада, подзвіг герояў, якія праславілі яго, робяцца вядомымі на ўсіх мацерыках планеты. Па даручэнню працоўных Брэста — Грыдзенка, Абрамава, Яромін, Вірка».

«Сардэчна віншую сьноўных рускіх герояў, разам з якімі ў мінулыя войны я змагаўся супраць германскага фашызму. Афіцэр англійскага гандлёвага флоту (падпіс неразборлівы). Гібралтар».

«Ад душы жадаем афіцэрам і камандзе савецкага танкера «Герой Брэста» шчаслівага плавання! Афіцэры танкера «Піліпія» кампаніі «Шэл», Кувейт».

Мы прывялі тут толькі нямногія запісы з Кнігі ганаровых наведвальнікаў. Маракі і докеры, прадстаўнікі дзелавых колаў і простыя людзі — шматлікія і шчырыя сябры Савецкага Саюза ў Італіі, Канадзе, краінах Бліжняга Усходу, на Кубе заўсёды з захапленнем сустракаюць савецкі танкер «Герой Брэста».

Калі пішуча гэтыя радкі, танкер «Герой Брэста» пайшоў у новы далёкі, доўгі і нялёгкі рэйс. Танкер — помнік вялікаму подзвігу — бразіць акіянскай прасторы.

А. БЕЛАШЭУ.

НА ЗДЫМКАХ: танкер «Герой Брэста» і яго капітан Канстанцін АРЛОЎ.

Фота Г. КРАЎЦА.

● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Родныя Патапавічы, невялікую вёску на Палессі, я наведаў праз 50 год. Мае гасціны Марфа, Праскоўя, Зінаіда і Аляксандра многа пісалі мне ў Манчэстэр аб жыцці на Радзіме, але хацелася ўбачыць усё самому. Мы з жонкай вельмі рады, што не паслухалі тых, хто перасцерагаў нас ад паездкі, і пабывалі дома. Многае, вельмі многае тут змянілася. Калісьці паміж вёскамі Яечкавічы і Патапавічы не было дарогі — суцэльная дрыгва. Мы ўвосень і вясной засыпалі яе пяском, але ездзіць было немагчыма. Цяпер да вёскі я пад'ехаў на аўтамашыне «Волга» на новай дарозе.

Сёстры сустрэлі нас з радасцю. Кожны дзень да Марфы, дзе мы жылі, заходзіла многа сваякоў. Ні ад каго я не чуў скаргі на сваё жыццё, незадавальнення.

Са старшынёй мясцовага калгаса «Зара камунізма» Іванам Савенкам, які аказаўся вельмі гасцінным гаспадаром, мы аб'ехалі ўсё патапавіцкія палі, Раней, памятаю, тут былі толькі адны пяскі ды балоты. Цяпер гэтых мясцін не пазнаць. На іх выдатны ўраджай пшаніцы, жыта, цукровых буракоў і іншых культур. Па былых балотах ходзіць трактары, аўтамашыны, камбайны.

Радуе мяне і тое, што мае былы аднавяскоўцы сталі настаўнікамі, аграномамі, інжынерамі. Працуе ў вёсцы васьмігадовая школа, навучанне дзяцей бясплатнае.

Пабываў у сваякоў у горадзе Пінску, вёсцы Кончыцы, бачыў, як калгаснікі спраўлялі вясселе.

Мы былі вельмі рады поспехам землякоў, тым чужоўным зменам, якія адбыліся на маёй Радзіме.

Анелія.

Шлю сваё прывітанне роднай зямлі і пажаданні далейшых поспехаў.

Газету «Голас Радзімы» атрымліваю з той пары, як яна пачала выходзіць. Вялікае дзякуй за навіны і артыкулы, якія раскажваюць пра нашу Беларусь.

Я пакінуў родную Пружаншчыну ў 1928 годзе, калі яна была пад уладай буржуазнай Польшчы. 40 год ужо жыю ў Канадзе, але мілую Радзіму, беларускую прыроду, свой народ не забуду ніколі.

А. ПЕСЧАНИЎ.

Канада.

З цікавасцю працятаў новую брашуру бібліятэчкі газеты «Голас Радзімы» — «Ніхто не хацеў ад'язджаць назаўсёды». Ад усёй душы дзякуй яе аўтару старому эмігранту Алясю Савіцкаму.

І. ЮХАЎ.

Францыя.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ ● ПІШУЦЬ

● ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ● ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ● ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ● ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ● ПИШУТ

Союз советских граждан в Бельгии шлет Белорусскому товариществу горячий привет и искренние поздравления по случаю 51-й годовщины Великой Октябрьской социалистической революции.

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ПРАВЛЕНИЕ ССГ
Секретарь ЧЕНЦОВА.

Поздравляем вас с 51-й годовщиной Октября. Желаем процветания великому Советскому Союзу!

РУССКИЙ КУЛЬТУРНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКИЙ СОЮЗ.
Финляндия.

Шлем наши сердечные поздравления редакции газеты «Голас Радзімы», всем активистам Белорусского товарищества по случаю 51-й годовщины Великой Октябрьской социалистической революции. Желаем дальнейших успехов в вашей благородной гуманной деятельности. Пусть крепнет дружба и мир во всем мире.

● ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ● ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ● ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ● ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ● ПИШУТ

По поручению редколлегии «Советского патриота»

Н. ПОПАНДОПУЛА,
гл. редактор.

Бельгия.

Дорогие соотечественники!
Русские и белорусы, проживающие в городе Чикаго, поздравляют вас, а в вашем лице весь белорусский народ, с 51-й годовщиной Великого Октября. Оценивая достигнутое, устремляя свой взгляд в будущее, сегодня мы еще раз убеждаемся в неиссякаемой силе идей Великой Октябрьской социалистической революции. Да здравствует Союз Советских Социалистических Республик — твердыня дружбы и счастья народов планеты, надежный оплот мира и прогресса!

КЛУБ СТАРОЖИЛОВ г. ЧИКАГО
Председатель С. САЛЬВОНЧИК.
Секретарь А. ХАРБИН.

ШЧЫРАЯ РАЗМОВА

Мы сядзім у прасторным светлым доме угрыньскай калгасніцы Ганны Пятроўны Слэзнік, гутарым з яе госцем — братам Дзмітрыем, які прыехаў на Радзіму пасля доўгіх год разлукі. Дзмітрый Пятровіч гаворыць нетаропка, быццам перагортвае старонкі свайго жыцця. Голас у яго роўны, крыху прыглушаны. Вялікія мазолістыя рукі нерухома ляжаць на льяным абрусе. Відаць, перад яго вачыма паўстаюць нярадасныя малюнкi далёкага мінулага.

...Пётр Іосіфавіч Слэзнік супакойваў жонку Фёклу Рыгораўну: «Няхай едзе Змітрок... Не загінуў жа ён на Далёкім Усходзе, калі паехаў на будаўніцтва чыгункі. У Амерыцы сустрэне Цімафея. Той дапаможа ўладкавацца на работу... Затым і дадому вернуцца разам. Што ж яшчэ прыдумаеш? Няхай едзе...»

Пятру Слэзніку не соладка жылося ва Угрыні. На дзевяць чалавек сям'і — паўтары дзесяціны зямлі. Ці тут звядзеш канцы з канцамі? Нават боты не мог купіць сынам. Восі і даводзіцца Пятру Слэзніку праводзіць іх на чужыну. Спачатку паехаў Цімафей. Цяпер едзе Дзмітрый. Кажуць, у Амерыцы грошы самі пльывуць у кішэню. Толькі не лянуйся, працуй. Ды не забудзь у канцы тыдня прыйсці да гаспадара за доларамі. А долары ў кішэні — ты багаты. Хочаш, ферму купляй у Айове. Ці небаскроб у Чыкага...

Гэта было ў 1912 годзе, пяцьдзесят шэсць год назад. Дзмітрый Пятровіч памятае той дзень. На палосках пачынала каласіцца жыта. Над палямі звінелі жаўручкі, а з вуліцы даносілася сумная дзівочая песня.

Кароткае развітанне на станцыі Зельва. Слэзы родных. Горкая крыўда за ўсё: галечу, бяспраце, разлуку. Бывай, Беларусь! Хто ведае, ці хутка сустрэнемся?

У Чыкага Дзмітрый сустрэў брата Цімафея. І першае яго пытанне было:

— Чаго прыехаў, Змітрок? Эх, браце родны. Шчасце трэба было каваць дома...

Дзмітрый пайшоў працаваць у майстэрню «Маршэфіл». Тут рабілі матрацы. Падмятаў цэхі, выносіў смецце. Праз тыдзень — першая палучка. І тут хлопце з Беларусі даваўся, які небаскроб ён здолее купіць за свае заробкі.

Затым перайшоў на работу ў пякарню. Пачаў атрымліваць 9 долараў у тыдзень. У Чыкага жыло многа рускіх перасяленцаў, якія прыехалі за «вялікімі грашыма». Сярод іх ён і сустрэў Марыю, якая прыехала з маці з вёскі Куцінава Казлоўшчынскага павета.

Да 50-годдзя БССР

ДОЛЯ ГРАФСКІХ БАТРАКОЎ

...Яны сядзяць побач, старыя добрыя сябры, вядуць нетаропкую гамонку.

— Ты памятаеш, Яфімушка? — А ты не забыўся, Казімір? Той, каго гаспадар хаты заве Яфімушкам, маладзейшы — яму «толькі» 76 гадоў, а восі Казіміру сёлета стукнула 80. Першы не без падставы лічыць сябе старым масквічом — родныя мясіны ён пакінуў яшчэ ў 1924 годзе, пераехаў у сталіцу. А Казімір пражыў усё жыццё ў сваёй вёсцы Крывіна.

У тыя, ужо стаўшыя далёкімі гады былі яны маладыя, поўныя сіл і запалу. Ды і зараз адзін і другі яшчэ энергічныя, рухавыя людзі. Працавалі да апошняга часу — Казімір у родным калгасе, а Яфім у Акадэміі навук ССРС. Цяпер яны персанальныя пенсіянеры, на заслужаным адпачынку.

Яфім Аляксандравіч Скрабло прывёз з сабою каштоўную рэліквію — папку, у якой старанна сабраныя дакументы паўвекавай даўнасці.

...Радасная вестка аб перамозе Кастрычніка, аб ленінскім дэкрэце аб зямлі дайшла да сялянскай беднаты вёскі Крывіна, што на Віцебшчыне. Значыць, будзем жыць без паноў і багачей. І восі былыя батракі графа Буцянёва-Храбтовіча натоўпам рушылі да маёнтка. Збег пан, кінуў усё мужыкам. Яны і сталі гаспадарамі на той зямлі, дзе батрачылі з пакалення ў пакаленне.

Казімір Бараноўскі, батрацкі сын і сам графскі батрак, пайшоў па хатах: давайце аб'ядноўвацца, давайце разам возьмемся за зямлю. Было гэта ў канцы лета 1918-га...

Казімір Паўлавіч успамінае, што ў склад калектыўнай гаспадаркі тады ўвайшло шэсць сямей, а насіла яна гучную назву «Таварыства сумеснага заворвання зямлі». Было 40 дзесяцін зямлі, 5 коней, некалькі плугоў і барон. Працаваць даводзілася ў вельмі цяжкіх умовах: ідзеш за плугам, а за плячыма він-

тоўка — кулакі падсцерагалі на кожным кроку.

Вясною наступнага года Таварыства падвоілася, людзі ўпэўніліся, што калектыўная гаспадарка — гэта адзінае выйсце для бедняка-сяляніна.

Яфім Аляксандравіч разгортвае папку з пажоўклывым ад часу аркушамі паперы. Першыя пратаколы сходаў, спісы, статут, перапіска з савецкімі органамі...

Восі пратакол сходу, на якім Казімір Бараноўскі быў выбраны старшынёй Таварыства, а Яфім Скрабло — сакратаром. Яшчэ адзін пратакол сходу: размяркоўвалі ўраджай 1919 года...

Маладая гаспадарка яшчэ сама не стала трывала на ногі, а ўжо імкнулася хоць чым-небудзь дапамагчы краіне, якая знаходзілася тады ў цісках голаду. Маладыя камунары на сходзе пастанавілі:

«У карысць галадаючых Паволжа адлічыць аднарадова з заробатку членаў арцелі 15 тысяч рублёў. Члены арцелі хлебнага пайка самі не атрымліваюць, не хапае нават абсеяць палі на 1922 год...»

Новыя і новыя дакументы. Таварыства просіць навятовы зямельны аддзел тэрмінова прыслаць землемера, каб разбіць зямлю на шэсць палёў і адвесці ўчастак пад сад, патрабуюць ад улад прыняць дзейсныя меры супраць кулакоў, просяць выдзеліць будаўнічы матэрыял для першых грамадскіх пабудов.

...Сядзяць побач старыя сябры, успамінаюць пару сваёй маладосці. Сёння ў іх свята: колішняму Таварыству, якое яны арганізавалі, а сённяшняму калгасу «XX з'езд КПСС» Бешанковіцкага раёна споўнілася 50 год. На свята прыехаў Яфім Скрабло, сабраліся ўсе, хто застаўся ў жывых.

Мінула вайна агнём апаліла вёскі старэйшага ў Беларусі калгаса. Імёны 150 хлебарабаў гараць золатам на абеліску, які вырас на цэнтральнай сядзібе.

Гэтыя людзі аддалі сваё жыццё, каб вольным быў родны край, каб шчасліва жылі людзі.

Справу старэйшага пакалення працягваюць маладыя. Цяпер буйны калгас, перадавы ў раёне, узначальвае былы партызанскі ваяк камуніст Уладзімір Скрыпкін. Ён вядомы чалавек у рэспубліцы — дэпутат Вярхоўнага Савета Беларусі.

Мікалай Пяхота любіць расказаць пра здабыткі хлебарабаў, пра іх лёс. Аб сабе — ні слова. А яго ўласны лёс — таксама кавалачак цікавай гісторыі. Старажылы памятаюць, калі прыехаў пасля рэвалюцыі ў родныя мясіны піцёрскі рабочы Яфім Пяхота, былы графскі батрак. Прыехаў з мандатам маладой Савецкай улады і стаў першым старшынёй валаснога Савета. А сёння сын бальшавіка-піцёрца Мікалай Пяхота — партыйны ваяк буйнейшага ў раёне калгаса.

Сённяшнія рысы калгаснай вёскі — гэта велізарны механізаваны ток, некалькі шлакаблочных кароўнікаў з даільнымі устаноўкамі, кармапрыгатавальнымі машынамі, гэта двухпавярховы дом культуры, цагляныя жылыя дамы, у тым ліку і двухпавярховыя, гэта тэхніка на палях, што аблегчыла працу людзей.

А людзі тут жывуць багата. Даярка Ніна Галавешка, напрыклад, зарабляе ў месяц да 300 рублёў, цялятніцы Агрыпіна Былія і Вера Дашкевіч — да 240 рублёў. Славяцца працавітасцю брат і сястра Бараноўскія — трактарыст Аркадзь і даярка Люба. Дарэчы, гэта дзеці Казіміра Бараноўскага, таго самага, хто ствараў арцель і быў яе першым ваяком.

Вялікая сям'я ветэранаў працы ў калгасе. 300 чалавек атрымліваюць пенсію. На змену ім прыходзіць моладзь — выпускнікі сярэдняй школы, вучылішчаў, інстытутаў.

Эстафету былых камунараў падхапілі надзейныя маладыя рукі.

М. БУТРЫМОВІЧ.

Мара аб сустрэчы з родным краем не пакідала Дзмітрыя Пятровіча на працягу паўвека. І восі ён тут, у роднай Угрыні. Сустрэўся з сястрой Ганнай, братам Сяргеем, пляменнікамі.

— Дзень добры, людзі. Я прыехаў на Радзіму, у госці да вас...

— Добры дзень. Калі ласка, просім у госці. У нас ёсць чым пачаставаць, ёсць што паказаць. Мы да цябе — пазямляцку. Як там у вас рабочы люд жыў?

— Як давядзеца. Ёсць работа — жывеш, няма — існуеш...

— Аўтамабіль маеш?

— Грошай не сабраў.

— У сваім доме жывеш?

— Купіў кватэру ў Чыкага.

— Добра. Значыць, кватэра бясплатная?

— Якое там бясплатная. Толькі страхавых і іншых падаткаў плачу 300 долараў у год. А яшчэ святло, газ, вада...

— Значыць, многа атрымліваеш?

— Нямногім больш тысячы ў год. Палавіна ідзе на падаткі. І іншыя дзіркі знаходзіцца. Восі так...

Не пазнаў родныя мясіны Дзмітрый Пятровіч Слэзнік. Усё тут для яго новае: людзі, іх быт і праца. Раней Угрынь была глухой вёскай. Цяпер — цэнтр перадавога на Зельвеншчыне калгаса, які носіць імя Юрыя Гагарына. Уся цяжкая работа сялян перакладзена на машыны. Калгаснікі жывуць у прасторных, светлых дамах. Аб гэтым і напісаў Дзмітрый Пятровіч у гродзенскую абласную газету:

«...У Маскве нас прынялі так, як бакці прымаюць сваіх дзяцей. А цяпер я жыву ў доме сястры Ганны. У гэтай вёсцы я вырас. Мне ўсё прыгоркі ад Вострава да Зельвы, ад Букштава да Слоніма знаёмы. Толькі тады не было ў вёсцы такіх дамоў.

Савецкая ўлада ў кароткі тэрмін змяніла ўсё. Як прыемна гэта бачыць! Не толькі ўся вёска, а кожны домік патанае ў садах. Іх раней у акрузе не было. На палях каласіцца жыта, пшаніца. А раней тут былі балоты ды рэдкія загончыкі жыта...»

Няцяжка зразумець душэўны стан чалавека, які вярнуўся праз паўвека ў родныя мясіны. Ён памятае часы, калі ва Угрыні не было ні школы, ні электрычнасці, ні аўтобуса.

Сустрэліся нека ў полі з Дзмітрыем Пятровічам угрыньскія жанчыны. Ён спытаў:

— Куды ідзяце?

— На ўборку ўраджаю.

— А дзе вашы сярпы?

Калгасніцы, відаць, не чакалі такога пытання і на імгненне разгубліліся. Аб сярпах ва Угрыні даўно забыліся. Хлеб убіраюць камбайнамі. І не толькі ўбіраюць. Машынамі аруць, сеюць, уносяць угнаенні.

Фота Г. УСЛАВАВА.

Мы доўга гутарылі з Дзмітрыем Пятровічам. Адно за адным узніклі ўзаемныя пытанні.

Дзмітрый Пятровіч адказвае не спяшаючыся. Іншы раз у яго мове сустракаюцца англійскія словы. І зноў расказ аб сваім жыцці.

...З Марыяй Пятроўнай жылі дружна. З'явіліся дзеці — Вольга і Дзмітрый. Апошнія грошы аддавалі за іх навучанне. Дзеці сталі настаўнікамі. У Дзмітрыя Пятровіча цяпер чацвёрта ўнукаў. Апошнія 17 год працаваў сігнальшчыкам на чыкагскім метро. Аднойчы на станцыі Дэвіжэн да яго падышоў малады чалавек і сказаў:

— Восі ў Маскве метро! Быццам падземныя палацы... Малады чалавек паехаў. А ў сэрцы нашага земляка засталася гордасць: «Падумаць толькі, русная падземка лепшая за амерыканскую!» Цяпер ён глядзіць на Расію сваімі вачыма і не пазнае яе.

Мы развітваемся. Я паціскаю яго шырокую мазолістую руку. Жадаю шчаслівай дарогі праз акіяны. У адказ чую: «Жывяце вы шчасліва, жадаю вам жыць яшчэ лепш».

В. АСПЕНКА.

Надаўна артыст Беларускага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы Здзіслаў СТОМА быў удастоены высокага звання народнага артыста СССР. Ніжэй друкуем артыкул пісьменніка Юркі ГАЎРУКА аб творчым шляху З. Стомы.

У людзей, жыццёвы шлях якіх звязаны з мастацтвам, калі гэта прыродна творчы, заўсёды ёсць нешта сваё, непаўторнае. Дар пераўвасаблення, які ў першую чаргу патрабуецца ад актёра, некалькі ўскладняе задачу вызначыць асноўны напрамак яго творчасці. Але як бы ні мяняўся актёр, ён застаецца самім сабою. І тут вялікае значэнне мае яго светапогляд, яго адносіны да рэальнага жыцця — крыніцы, адкуль ён чэрпае і матэрыял, і натхненне.

У народнага артыста СССР Здзіслава Стомы ёсць дарагая рыса, ад якой, магчыма, і бярэ пачатак яго сцэнічнае абаяне, — выключная шчырасць і юнацкі запал. Майстэрства ўдасканалвалася з гадамі, але непасрэднасць творчага гарэння, імкненне зблізіцца з глядачом, зацікавіць і парадаваць яго засталіся нязменнымі. Служыць народу, працаваць для шчасця народа — самая высокая мара і мэта. І Стома, ідучы ў нагу з сучаснасцю, пранёс праз усё сваё жыццё гэту светлую мару.

Здзіслаў Францавіч Стома нарадзіўся 17 жніўня 1907 года ў Мінску, вучыўся ў польскай сярэдняй школе, але закончыць яе не змог з прычыны матэрыяльных нястач і вымушаны быў з шаснаццаці гадоў пайсці шукаць заробку. Пяць гадоў працаваў у розных будаўнічых арганізацыях Мінска, быў пільшчыкам, мулярам, арматуршчыкам. У 1928 годзе паступіў у драматычную студыю пры Польскім вандроўным тэатры БССР, а цераз год яго прызначылі ў Чырвоную Армію. Вярнуўшыся з арміі ў 1931 годзе, быў прыняты актёрам у Дзяржаўны польскі тэатр БССР. З 1933 года — звыштармавая служба ў Чырвонай Арміі, а з 1935 года — зноў актёрская праца, спачатку ў Кіеве ў Дзяржаўным польскім тэатры УССР, а потым у Мінску ў тэатры юнага глядача.

У 1940 годзе Здзіслаў Стома перайшоў на працу ў Першы беларускі дзяржаўны тэатр, зараз тэатр імя Янкі Купалы, з якім і звязаны ўвесь яго далейшы творчы шлях. Кваліфікаваная рэжысура, выдатныя партнёры, цікавы рэпертуар — усё гэта вельмі спрыяла яго

росту, і ў асяроддзі купалаўцаў ён знайшоў тое, да чаго імкнуўся.

Выступаючы ў камедыях і характэрных ролях, Стома адразу ж заваяваў сімпатыі шырокага глядача. Праўдзівасць, народнасць, яркасць тыпізацыі, імпрэвізацыйная лёгкасць і свежасць, безліч трапных знаходак выклікалі агульнае захапленне. Камедыяны палітра ў Стомы вельмі багата — ад цёплага, задушэнага гумару да вострай, з'едлівай сатыры.

У вядомай камедыі Янкі Ку-

ШЛЯХ ДА ВЯРШЫНЬ МАСТАЦТВА

палы «Паўлінка» ён з поспехам выконваў дзве ролі: шляхціца Быкоўскага і Пранцыяса Пустарэвіча. Вобраз ганарыстага шляхціца — тыповы ў беларускай літаратуры дакастрычніцкага перыяду і ў фальклоры. Трымаючыся народных традыцый, Стома надаў гэтай вобразу бліскучую тэатральную выразнасць.

У камедыі А. Макаёнка «Лявоніха на арбіце» Стома выступіў у ролі Лявона Чмыха. Супярэчлівы, складаны вобраз Лявона, калгасніка з уласніцкай псіхалогіяй, раскрываецца ў сатырычным плане — своеасабліва і вельмі натуральна. Ходзіць Лявон то падбегжам, то асцярожна, ён то гаварыць, то маўчыць, то баязлівы, то нахабны. Ён разумны, але часам прыкідаецца прасцяпком. І падзеі разгортваюцца так, што Лявонаў уласніцкі «рай» ператвараецца нарэшце ў пекла.

Адным з самых выдатных творчых дасягненняў Стомы з'яўляецца вобраз бяздомніка Глап'е ў спектаклі «Тысяча франкаў узагароды» (камічная

драма Віктара Гюго). Поспех яго ігры ў гэтым спектаклі абумоўлены амаль поўным супадзеннем сцэнічнай задачы і актёрскай індывідуальнасці. Свабода выканання, узятая на ўзровень натхнёнай імпрэвіза-

цыі, арганічнасць пераўвасаблення, дасціпнасць і душэўнасць адразу бралі глядача ў палон. Тэма чалавека пакрыўджанага, выкінутага з грамадства была вельмі блізкай французскаму гуманісту Гюго. Глап'е, беглы катаржнік, хоча зрабіць дабро людзям, даказаць сваю чалавечую годнасць, але гэта немагчыма там, дзе пануюць «золата і догма». Стома раскрывае вобраз Глап'е ў розных аспектах — ад прыніжанага, вартага жалю абадранца да смелага змагаюся за праўду ў фінале спектакля.

Даводзіцца Здзіславу Стому даволі часта ствараць вобразы, да якіх не ляжыць яго сэрца. І тут прыходзіць на дапамогу воля, жыццёвы вопыт, здагадка і майстэрства.

Прыгадаем вобраз правакатара Бураўчыка са спектакля «Канстанцін Заслонаў» па п'есе А. Маўзона, белавардзейскага афіцэра Генадзія з п'есы «Вогненны мост» Б. Рамашова альбо гаспадара начлежкі Кастылёва, ханжу і скнарну, з п'есы М. Горкага «На дне».

У п'есе братаў Тур «Паўночная мадонна» Стома выконваў ролю Чалавека ў кацялку. Чалавек у кацялку — буржуа, які шукае ціхага кутка на зямлі, хоча застацца ў баку ад класавых бітваў нашай эпохі і, вар'яцеючы ад страху, прабуе стварыць сабе ілюзію незаалежнасці. Сімвалічны, крыху абстрактны вобраз абызвасця Стома індывідуалізуе, ажыўляе. Віхлястая паходка, прынюханне, прыгляданне, сціснутыя губы і задраная ўгору галава, рэзкі капрызны голас, бясконцае вяданне з самім сабой і сваімі адчуваннямі — усё рэальна, дакладна і вельмі пераконвае.

У тэатры імя Янкі Купалы Здзіслаў Стома стварыў не адзін дзсяткаў разнастайных, незабыўных вобразаў. Кожны з іх, як правіла, вызначаецца мастацкай закончанасцю, праўдзівасцю, поўнай аддачай артыста. Тут падхалім Белугубаў з камедыі А. Астроўскага «Даходнае месца» і Харытон Курторга з «Пінскай шляхты» Дуніна-Марцінкевіча, інвалід Раймон з п'есы «На досвітку» Макаёнка, Бенволю — друг Рамео («Рамео і Джульета» Шэкспіра), вясёлы Арлекін з камедыі «Ілгун» Гальдана і дабрадушны Карлас з камедыі Шэрыдана «Дзень цудоўных падманаў», гаспадарлівы туліца містэр Хардкасл з камедыі Голдсміта «Ноч памылак» і доверлівы італьянец Гвічардзі («Чацвёрты» Сіманова).

У мінулым годзе ў спектаклі «Людзі на балоце» (сцэнічная кампазіцыя Т. Абакумоўскай і З. Браварскай па аднайменнаму раману І. Мележа) Стома выступіў у ролі старога Глушака. Вобраз сельскага кулака не новы ў драматургіі. Артыст адыходзіць ад прывычных схем. У яго выкананні Глушак, застаючыся сацыяльным тыпам, мае свой нацыянальны характар і непаўторную індывідуальнасць.

Здзіслаў Стома не шукае лёгкіх шляхоў у мастацтве. Гэты артыст патрабавальны да сябе, а там, дзе талент звязаны з працай, з грамадскай дзейнасцю, са штодзённай думкай аб дасканаласці, прыходзіць і заслужаны поспех.

Ю. ГАЎРУК.

НА ЗДЫМКУ: З. СТОМА ў ролі Пустарэвіча з «Паўлінкі» Я. Купалы.

Фота А. КАЛЯДЫ.

Уладзімір АЛЯХНОВІЧ

МЁРТВАЯ ПЯТЛЯ

АПАВЯДАННЕ

Таполя памірае... Чаму памірае, не магу зразумець: ствол тоўсты і гладкі, моцныя карэнні ўпіліся ў тлустую ўрадлівую глебу. У некалькіх метрах лагодна шаргоча каменчыкамі на-раранская хваля — вільгаці хапае.

Але дрэва гіне — марудна і цяжка. Смерць забірае яго з вершаліны. Некалькі год назад раней звычайнага — у ліпені — пажоўк канец вершаліны. Наступнай вясной ён зусім не распусціўся. З таго часу кожны год адмірае чарговы вянок галінак. Нават можна палічыць, колькі пражыве яшчэ дрэва: кожны жывы вянок — год жыцця таполі.

Я лічу вянкi. Адзін, два, тры... Налічыў востем. Праз востем год таполя стане сухастоем. Сцюдзёны вецер абламае сухія галіны, ад маразоў і сонца патрэскаецца і апаўзе кара. Згніюць карэнні і карнычыкі — усё, што яе звязвала з зямлёй. Аднойчы наляціць буран і ваваліць бездапаможны ствол.

А пакуль таполя — жывая — сее на зямлю, як слёзы, пушынкi, у якіх хаваецца сям'я.

Рука сама пацягнулася, каб адчуць непаўторную пяшчоту і цяпло трапяткоў кары. Раптам нешта калнула руку. Гэта былі іржавыя калючкі дроту. Яны, гэтыя калючкі, як п'яўкі, кольцамі ўпіліся ў мякаць дрэва, разрэзалі кару. Пятля! Пятля з калючага дроту.

Дык вось што душыць таполю!

Трохі вышэй відаць след ад былой траншэі. Мне калісьці расказвалі, што на гэтым берэзе быў нямецкі бункер. Фашысты так апляталіся калючкай, што нявольнікамі дроту сталі і нявінныя маўклівыя сведкі — дрэвы.

І яны, засморгнутыя петлямі, паміраюць.

МУЗЫ НЕ МОЛЧАЛІ

В старину говорили: «Когда гремят пушки, музы молчат». Но нет, музы не молчали в годы Великой Отечественной войны. Боевая песня помогала в борьбе, воспитывала мужество, стойкость, преданность матери-Родине. На фронте, в партизанском отряде она была верным другом бойца.

Помнится, как, возвратившись из Лозовского боя, в котором рогачевские партизаны наголову разгромили поболовский, турский и неговский гарнизоны, лихой подрывник Михаил Дмитриев, радостно обнимая друзей по оружию, запел: «После боя сердце просит музыки вдвойне». Песню подхватили Татьяна Корниенко, Анна Захарова, а за ними и другие бойцы.

Затем по лесу разлился серебряный звон балалайки, грустный голос гармоники.

А когда взяла в руки трофейную гитару Аня Федосова, зазвучала партизанская «Лявониха»:

Как Лявониху Лявон полюбил,
Он Лявонихе ботиночки кунул.
А ботиночки фасонистые,
Каблучки у них зазвонистые.
Как обует их Лявониха-краса,
Да запляшет — ей же богу, чудеса!
Вдруг — враг. Загремела война.
Обагрилась красной кровью земля.

Ой, беда, беда, великая беда —
Грабят гитлеровцы села, города!
Где же ты, моя Лявониха, теперь?
Не замучил ли тебя фашистский зверь?
А Лявониха с Лявоним в лесу,
А Лявониха остригла косу.
Без отказа и без промаха бьет
У Лявонихи с Лявоним пулемет.

В каждом отряде были свои любимые напевы. Василь Костюченко и Аркадий Ушев из Кормянского партизанского отряда имени Ворошилова любили, например, распевать «Катюшу». В этой партизанской «Катюше» продолжалась тема знакомой и любимой довоенной песни:

Все мы знаем милую Катюшу,
Помним голос звонкий, молодой,
И сады, и яблони, и груши,
И высокий бережок крутой.
Нет, ребята, там уже Катюши:
Побывали немцы в том селе.
И сожгли и яблони, и груши —
Только серый пепел на земле.
И ушла Катюша в партизаны
Боевой подругой и сестрой.
Только те же серые туманы
Рано утром ходят чередой.

Ужасы военных блокад, переживаемые лесными солдатами, не только не сломили их, а, напротив, закалили и укрепили их дух. И вот появляются новые, насмешливые строки в адрес оккупантов. Песенка, которую мне хотелось бы привести, пользовалась в тылу врага большим успехом. Ее распевали не только народные мстители, ее пела молодежь в деревнях и селах.

По Берлину ходит Гитлер
Возле дома своего.
Поморгает Риббентропу
И не скажет ничего.

И кто его знает, зачем он моргает...
Раздобудет пять дивизий —
И танцует, и поет.
А получит сводку с фронта —
Отвернется и вздохнет.
И кто его знает, зачем он вздыхает...
Мы разгадывать не станем,
Что тантся впереди.
Знаем только, что бандиту
От расплаты не уйти!
И все это знают, и все ожидают....

Песня, родившаяся в окопе, землянке, подхватывалась, переходила из уст в уста. Вера в победу над коварным врагом, мужество и самопожертвование во имя этой победы — вот главная тема в фольклоре военных лет. Каждая строка песен говорит о готовности советского человека к подвигу, о его безмерной любви к Родине.
В. УШЕВ-ЛАНДЫШ.

У востаньскім лесе.

Фотазьяд І. ПЯТРОВА.

USSR — LAND OF PROGRESS

«Дома мы часто слышим о Советском Союзе, и вот недавно мне посчастливилось побывать в СССР. Это путешествие, встречи с советскими людьми укрепили мое убеждение, что СССР—великая страна, страна прогресса». Это слова **Панайотиса ПАСКАЛИСА** с Кипра, статью которого «СССР—страна прогресса» мы печатаем в сегодняшнем номере.

At home we hear frequently of the Soviet Union and recently I had the opportunity of visiting the USSR. The results of this trip, and the meetings which I had with the people of this hospitable country, have consolidated my belief that the USSR is a great country.

It is great not only because it has built magnificent construction complexes and plants, and not even because of its strength and progress in economy, and cultural and political fields. The very soul of the Soviet Union, its people, are great. Mankind learned of the Soviet people's greatness, of their will and resoluteness in struggle, at a difficult period of history. This was at a time when Hitlerite nazism was out to plunge the world into chaos and darkness. It was on the granite rock of Soviet courage the bloodthirsty fascism

founded 23 years ago. The Soviet people instilled the spirit of progress in other nations at a cost which is greater than any words can describe.

Ever since the war the Soviet people have never left the road of progress—the road they themselves opened up in order to build their own communist society. The achievements of the Soviet Union, in every walk of life, promote the happiness and prosperity of the Soviet people.

There is nothing accidental in the fact that the peoples who are fighting for freedom regard the great Soviet nation as their loyal friend and defender. The actions of this nation, past and present, are impressive and irrefutable. The heroic resistance of the Vietnamese people against the aggressive piratic plans of US imperialism has strong roots in the Soviet people. The same

can be said of the political victory of the Arab peoples in their struggle against international imperialism and its stooges in Israel.

We Cypriots, in particular, should not forget to whom we owe the preservation of the Republic of Cyprus. Were it not for the first country of socialism, the Western imperialist forces would have reduced Cyprus to the status of a military bridgehead for NATO's aggressive plans. The enemies of peace-loving peoples have miscalculated the potentiality of Cypriots, who have become stronger thanks to effective Soviet assistance in the anti-imperialist, national-liberation struggle waged by Cypriots for full independence and territorial integrity.

My impressions of the Soviet Union are not a product of speeches heard at receptions. They are exclusively the result of per-

sonal contacts with the people of two Soviet nationalities, who live in different parts of the USSR: the peoples of Soviet Lithuania and Soviet Armenia. They have different histories, cultures and customs. Both have different backgrounds, and accepted Soviet power at different periods of time, but both have embarked on the road of progress, socialist and communist construction. In the 28 years since the establishment of the socialist system in Lithuania this Soviet Republic, an agrarian province before 1940, has become a rich, industrially developed republic, whose population is confident of the morrow. I shall never forget the days spent in Soviet Armenia. The history of the Armenian nation with its countless sufferings is a tempting subject for a journalist. However, the particularly rich topic is the recent history of this people who, having joined the hospitable family of the USSR, is working in earnest, building up its future.

During my stay in the Soviet Union I have been to a number of youth clubs, met groups of

people from the art world, many of whom, in spite of their youth are already well known through their books or films. Every young person whom I met here, takes a profound interest in the burning questions of the day.

They express their views not only on questions connected with their professional activities, but also on many other problems. They explained to me how their intellectual effort helps them to participate in the general struggle for the triumph of the communist system.

The heartbeat of the new generation of Soviet society is well felt throughout the Soviet expanses — from the wide-open spaces of Siberia to the centre of Moscow. Together with this younger generation, all the peoples of the world welcome the sweeping achievements of the USSR. The people who are fighting for freedom against oppression, and for complete liberation from the imperialist yoke, do this in the knowledge and conviction of the internationalist sentiments of the Soviet citizens, and quite correctly place their hopes of support, solidarity, and real assistance upon the Soviet people.

Panayotis PASKHALIS,
Nicosia, Cyprus.

Еревану — 2750 лет

Площа імя Леніна ў Ерэване.
Фота В. ЯГОРОВА.

Древнейший город Армении и один из древнейших городов мира, столица Армянской Советской Социалистической Республики Ереван отметил свое 2750-летие.

Столица Армении раскинулась на северо-востоке Араратской равнины, занимающей центральную часть обширного плато—Армянского нагорья. Это светлый, солнечный город. Летом здесь синее глубокое безоблачное небо. Резкие контрасты света и тени—оранжево-коричневые и лилово-синие тона—придают особую окраску всему рельефу. Лиловая дымка долин и глубокие тени ущелий сочетаются с обилием зелени.

По архитектурному облику Ереван—один из наиболее органичных по стилю городов Советского Союза. Однако всего 47 лет назад, то есть до победы Советской власти в Армении, этого прекрасного города не было вовсе. Там, где сейчас высятся красивые здания, где проложены широкие и ровные улицы, одетые в богатый наряд, был совсем другой—пыльный провинциальный городишко. Теснились кривые переулки и тушки. Однообразные глиняные домики без окон грозили вот-вот развалиться. Лужи, свалки мусора были неприменными деталями городского пейзажа.

Ныне улицы города одеты в асфальт. И если кое-где среди великолепных ансамблей многоэтажных зданий сохранились еще ветхие сырцовые домишки, то старожилы называют эти пятна «коммунальным заповедни-

ком», по которому нынешнее поколение может судить о былом лице Еревана.

Название Ереван впервые появилось в письменных источниках в VIII веке до нашей эры. Различные ученые по-разному объясняли его происхождение. Работами советских историков установлена ясность в вопросе о названии города и времени его основания. В 1950 году археолог К. Оганесян обнаружил базальтовый камень с клинообразной надписью, на котором было сказано, что «Аргишти, сын Менуа, эту мощную крепость построил, установил для нее имя Эрбуни для могущества страны...» Было это в 782 году до нашей эры.

Уже во времена Урарту Ереван считался важным политическим, экономическим и административным центром на территории нынешней Армянской ССР. Здесь были довольно высоко развиты металлообработка, гончарное дело, садоводство, искусство обработки камня. Но впоследствии значение города упало, и новое возвышение Еревана началось только в V веке нашей эры. Однако арабское нашествие вновь на несколько столетий приостановило рост города. А завоевание Закавказья чингизхановскими ордами привело вообще к упадку производительных сил и опустошению многих районов, в том числе и Еревана.

Со второй половины XII века город вновь становится важным узловым пунктом на караванных путях. Однако еще не раз новые полчища иноземцев жестоко разоряли

Ереван. История борьбы его жителей с захватчиками—это длинная цепь из ярких примеров героизма, патриотизма и стойкости.

В XVIII веке Ереван стал центром освободительного движения, которое впоследствии поддержала Россия. В 1827 году город был присоединен к Российской империи. Но царизм не заботился о развитии Еревана. Вплоть до Великого Октября город сохранил средневековый облик. Вся его промышленность состояла из двух-трех десятков мелких ремесленных предприятий.

В наши дни Ереван стал одним из красивейших и крупнейших городов страны. Он занимает территорию 256 квадратных километров, а население его составляет 697 тысяч человек—за годы Советской власти оно увеличилось более чем в 15 раз.

Обеспеченность энергией, богатые месторождения местного минерального сырья и металлов способствовали быстрому росту в городе химической, алюминиевой, электротехнической промышленности, цветной металлургии, машиностроения. Высокого развития достигли легкая, пищевая и винодельческая промышленность, армянские коньяки по праву пользуются мировой известностью.

В Ереване идет бурное гражданское и промышленное строительство. Если за первые семь советских лет—с 1921 по 1928 год—объем капитальных вложений в строительство в городе составлял 3,1 миллиона рублей, то в минувшем году он достиг уже 153 миллионов

рублей. Помимо промышленных объектов, много строится школ, больниц, детских дошкольных учреждений. Гигантскими темпами идет жилищное строительство. Жилой фонд Еревана по сравнению с 1940 годом вырос почти в шесть раз.

...Словно выдвинулось из скалы хранилище древних рукописей Матенадаран. В этом оригинальном здании, которое великолепно вписывается в пейзаж, установлен постоянный наивыгоднейший режим температуры и влажности, созданы условия, предохраняющие экспонаты от порчи и пожаров, — ведь здесь собрано свыше 11 тысяч рукописных материалов, по которым мы можем судить о состоянии наук и искусства, начиная с V века нашей эры. Матенадаран—одно из крупнейших в мире хранилищ такого рода. При нем работают лаборатории по реставрации рукописей, лекторий. Ереванцы с полным основанием гордятся Матенадараном—национальной святыней армянского народа, замечательным памятником его многовековой высокой культуры.

За годы Советской власти культура Армении достигла нового ярчайшего расцвета. Ереван является сегодня городом студентов, городом ученых. В нынешнем году в нем действует свыше 150 общеобразовательных школ, в которых обучается более 150 тысяч учащихся, и 23 средних специальных учебных заведения, в стенах которых получают знания и профессию 30 тысяч юношей и де-

вушек. В 11 ереванских вузах учится 48 тысяч студентов. Почти 8 тысяч научных сотрудников работает в десятках научно-исследовательских учреждений города. Только учителей в Ереване 7240—это больше, чем в дореволюционные годы было учеников...

Убедительным показателем роста культурного уровня жителей столицы Армении являются библиотеки—их 101, и книжный фонд их составляет более 2,2 миллиона экземпляров. Продолжаются многовековые традиции армянского книгопечатания: ереванские издательства в минувшем году выпустили более 700 наименований книг тиражом почти в 9 миллионов экземпляров. В городе издается 150 названий журналов и газет.

Ереванцы говорят: если кто-либо попробует воду наших родников, ни за что не уедет больше из города, а если и уедет, то непременно возвратится вновь. Впрочем, то же самое и почти в тех же выражениях можно услышать повсеместно: человек, посвятивший свой труд родному городу, обязательно любит его пылкой любовью, обязательно прославляет его словами и делом.

Эта любовь к родному городу является в то же время выражением подлинной любви советского человека ко всей своей огромной многонациональной Родине, которая для всех народов нашей страны одинаково добрая мать.

Г. МЕЛИКЯНЦ,
(АПН).

ХУТЧЭЙ ЗА ВЕЦЕР

Больш як 20 гадоў трэніруе на Цэнтральным маскоўскім іпадроме рысакоў Гомельскага конезавода Іван Смяткоў. Добра памятае ён, колькі прыемных мінут прынёс гледачам яго былы выхаванец «Беззаботны». На змену гэтаму выдатнаму рысаку прыйшла «моладзь». Шмат усеаюзных прызоў на рахунку гомельскіх рысакоў «Трамбона», «Прызмы», «Тэрцы», «Лагуны» і іншых.

Гомельскі конезавод — адзіны ў Беларусі — спецыялізуецца на гадаванні рысакоў рысістай пароды. Ён быў створаны на ініцыятыве Сямёна Міхайлавіча Будзённага ў 1922 годзе. Для гаспадаркі краіны ў тыя нялёгка гады вельмі патрэбны былі коні, і іх з поспехам даваў конезавод. Нямаючы рысакоў з гэтага завода атрымалі байцы праслаўленай Чангарскай дывізіі, якая тады знаходзілася ў Гомелі.

Многа цудоўных людзей працавала і зараз працуе на конезаводзе. Першым яго дырэктарам быў палечнік Сямёна Міхайлавіча Будзённага, удзельнік грамадзянскай вайны Аляксандр Рыгоравіч Івановіч. Тут працяглы час працавала першая руская жанчына-наезніца Вера Уладзіміраўна Касценская. Слава аб ёй, як аб выдатнай наезніцы, грывела яшчэ ў дарэвалюцыйнай Расіі. Тут жа, на заводзе, шмат гадоў працаваў

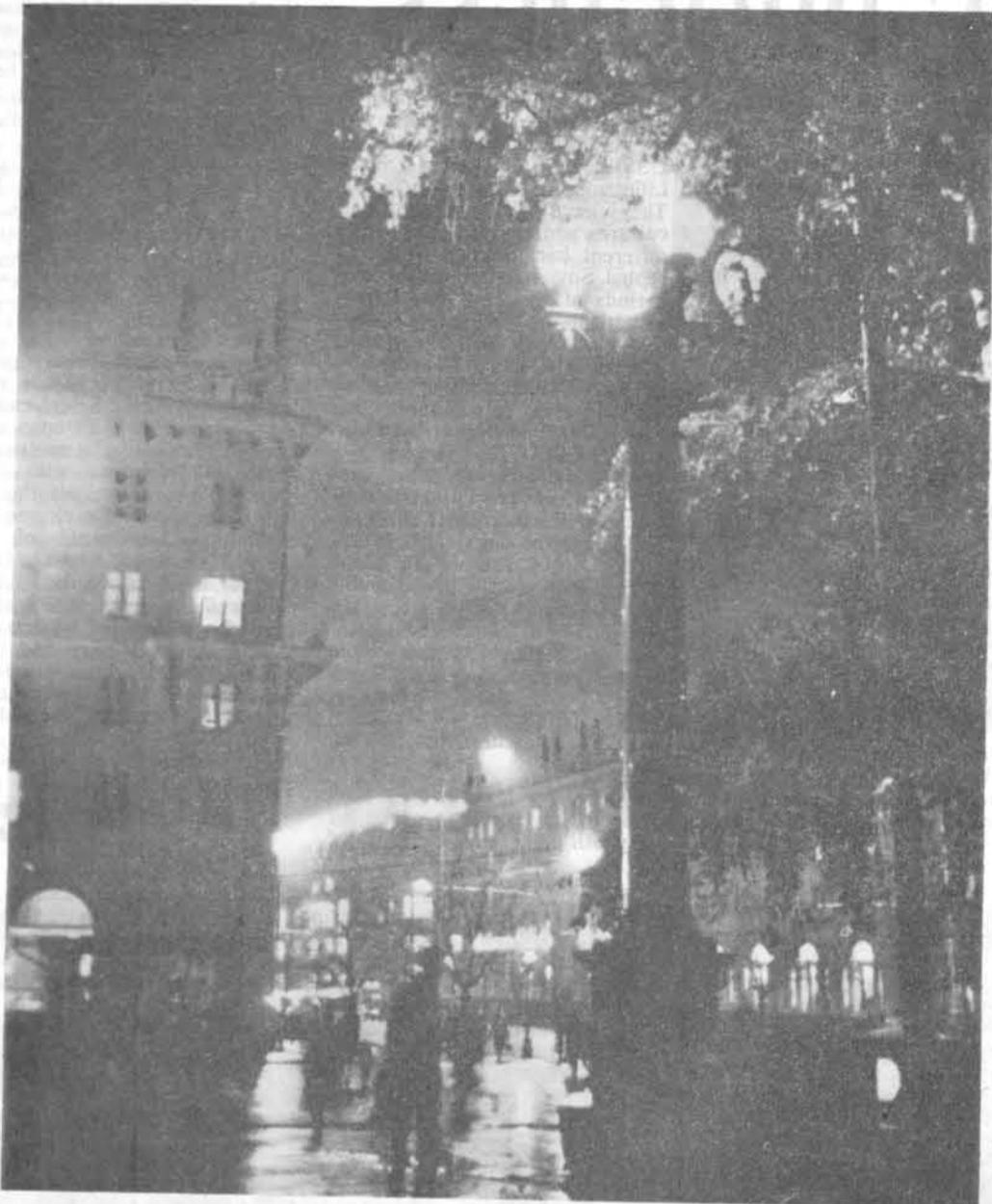
муж Касценскай — Асікрыт Іванавіч Цуллей — выкладчык трэнінга. Лепшыя наезнікі нашай краіны па праву называлі яго сваім наставнікам. Амаль 60 гадоў аздаў гэты чалавек каняводству.

Сёння на заводзе таксама працуе нямаля людзей, кожнага для якіх стала прызваннем. Гэта старшы наезнік Мікалай Хілюта, конюхі — тры сястры Янчанкі, заслужаны заатэхнік рэспублікі Аляксандр Іванавіч Стоўпель і многія іншыя.

На міжнародных аукцыёнах рысакі Гомельскага конезавода карыстаюцца заслужаным поспехам, сёлета іх набылі Англія, Фінляндыя, Швецыя. За гады свайго існавання конезавод выгадаваў многія тысячы коней для патрэб народнай гаспадаркі і арміі. Пагадоўе коней, якіх гадуе конезавод, за апошнія гады павялічылася ўдвая.

Як лёгкакрылая птушка, імчыць прыгожы рысак па дарожцы Кіеўскага іпадрома. Гэта — «Тэрцыя», своеасаблівая славітасць Гомельскага конезавода. На гэтым іпадроме яна заваджае перамогу ўзсць разоў. А на іншых іпадромах краіны стартуюць яе сябры і сяброўкі — гомельскія рысакі. Да фінішаў яны прыйдуць аднымі з першых...

М. ДАНИЛЕНКА.

Вячэрні Мінск.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ГОД ВЫДАНИЯ 1918-Ы

7 лістапада 1918 года рэспубліка Саветаў урачыста адсвяткавала першую гадавіну Вялікага Кастрычніка. Да гэтага дня Цэнтральнае бюро па арганізацыі святкавання гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі пры Петраградскім Савеце рабочых і чырвонаармейскіх дэпутатаў выдала серыю памятных паштовак з партрэтамі рэвалюцыйных дзеячоў. Штрыхавыя партрэты Карла Маркса і Ул. І. Леніна для паштовак былі выкананы таленавітым мастаком Васілём Сварогам (1883—1946).

Сварог выкарыстаў вядомыя ў той час фотопартрэты Маркса і Леніна. У прыватнасці, партрэт Ул. І. Леніна ён зрабіў па здымку, які быў выкананы ў студзені 1918 года ў Петраградзе вядомым майстрам мастацкай фатаграфіі М. Напельбаумам.

Вобраз заснавальніка і правадыра першай у

свецца сацыялістычнай дзяржавы створаны Сварогам з асаблівай цеплынёй і майстэрствам. Вельмі лаканічна мастак перадае прастату і чалавечнасць правадыра рэвалюцыі. Гэта — адзін з першых графічных партрэтаў Ул. І. Леніна.

Па-майстэрску выкананы для адной з гэтых святочных паштовак і партрэт Фрыдрыхса Энгельса. Яго аўтарам быў відны майстар гравіравальнага мастацтва акадэмік М. Рундальцаў.

Паштоўкі, якія былі выпушчаны да першай гадавіны Кастрычніка, даўно сталі вялікай рэдкасцю. Гэта не толькі цікавы калекцыйны матэрыял, але і каштоўныя гістарычныя дакументы. У сучасны момант іх можна знайсці толькі ў фондах некаторых цэнтральных музеяў краіны і буйнейшых бібліятэк. Некаторыя сабраны і захаваны клопатлівымі рукамі калекцыянераў.

М. ЗАБАЧЭНЬ.

МАРЖЫ АДПРАВИЛИСЯ У МАСКВУ

Недзе на поўдні яшчэ цёпла, а на востраве Врангеля ўжо сапраўдная зіма. На свежым снезе добра бачны сляды палярнай лісы — пясца. Многія са звяркоў, якія гуляюць па востраве, выконваюць важную навуковую работу. Акальцвананыя, яны дапамагаюць навуковым работнікам прасачыць шляхі свайго міграцыі, вызначыць пагадоўе.

Востраў Врангеля — буйнейшы пастаўшчык унікальных птушак і жывёлін поўначы. У кра-

савіку гэтага года для заапаркаў Заходняй Еўропы тут было адлоўлена 21 белая медведзя. Летам на маскоўскую заапазу было адпраўлена 450 чорных казарак, 18 белых гусей, некалькі палярных соў і іншых рэдкіх птушак, якія сустракаюцца ў Савецкім Саюзе толькі на востраве Врангеля. Нядаўна ў далёкае падарожжа адправіліся 15 маржанят, прызначаных для савецкіх і зарубажных заапаркаў.

Ф. РЭДЛІХ.

«Далёка ад вайны» — так называецца новая мастацкая кінастужка, якую здымае студыя «Беларусь-фільм». Фільм па сцэнарыю Юрыя Нагібіна раскажа аб жыцці савецкага тылу ў гады вайны. Ставіць карціну рэжысёр Валянцін Вінаград. НА ЗДЫМКУ: кадр з фільма.

Фота В. ВАЙЦЕНКІ.

ГУМАР

Вучоны вельмі доўга тлумачыў сваёй знаёмай прынцып будовы падводнага тэлеграфнага кабеля.

— Я ўсё зразумела, — нарэшце сказала яна, — акрамя адной дэталі: чаму тэлеграмы з Еўропы прыходзяць у Амерыку сумішчымі?

Жонка едзе гасціць да свайго маці.

— Як толькі ты напишаш, што засумаваў, я неадкладна вярнуся, — гаворыць яна мужу.

— Але, дарагая, навошта табе так доўга затрымлівацца?

— Мне вельмі непакоіць, што жонка гаворыць спрасонку. — скардзіцца муж псіхіятру.

— А што яна гаворыць?

— Паўтарае: «Не, Кароль, не!»

— Нічога страшнага!

— Як жа так? Мне ж завуць Філіп...

— Дык жа яна ясна гаворыць: «Не!»

Імпрэсарыю — спявачцы: — За адзін канцэрт вы запрошваеце суму, удвая большую, чым наш прэзідэнт атрымае ў тыдзень.

— Дык чаму б вам не запраціць яго спяваць?

— Абвінавачваемы, вы павінны былі адразу заўважыць, што знойдзены вамі кашалёк не ваш.

— Можна быць, пан суддзя, але грошы, якія былі ў кашалёку, здаліся мне вельмі знаёмымі.

— Цяжка вызначыць, што ў вас за хвароба. Відца, гэта з-за алкаголю.

— Добра, доктар, я прыду, калі вы будзеце цвярозым...

— Мне ўсё здаецца, што ты мяне не любіш, — скардзіцца жонка мужу. — Раней, бывала, ты ўсе вечары сядзеў каля мяне, трымаў мае рукі ў сваіх, а цяпер...

— Але, дарагая, з таго часу, як мы прадалі піяніна, у гэтым няма неабходнасці.

ВАС ШУКАЮЦЬ І ЧАКАЮЦЬ СВАЯКІ

Прашу аказаць дапамогу ў пошуках нашага сына КУДЗІНА Леаніда Уладзіміравіча. Ён нарадзіўся ў 1925 годзе ў г. п. Гарадзея Нясвіжскага раёна Мінскай вобласці. Наш сын быў вывезены немцамі ў Германію ў 1942 годзе.

Да 1958 года аб ім не было нічога вядома, а ў 1958 годзе ад яго прыйшло пісьмо з Заходняй Германіі з г. Кайзерслаутэрнама, але ў тым жа 1958 годзе сувязь з ім спынілася па невядомых прычынах, і з таго часу мы нічога не ведаем аб лёсе сына.

Мы, бацькі Кудзіна Леаніда Уладзіміравіча, просім тых, каму што-небудзь вядо-

ма аб лёсе нашага сына, паведаміць па адрасе: Мінская вобласць, Нясвіжскі раён, г. п. Гарадзея, вуліца 17 верасня, дом 12, Кудзіну Уладзіміру Іосіфавічу.

КРАСОЎСКАГА Алега Антонавіча, які нарадзіўся ў Маскве ў 1919 годзе, шукае маці КРАСОЎСКАЯ Аляксандра Іванаўна. Да 1958 года Красоўскі А. А. знаходзіўся ў Заходняй Германіі, з 1958 года ад яго не было ніякіх звестак.

Просім нашых суайчыннікаў, якія што-небудзь ведаюць аб лёсе А. А. Красоўскага, паведаміць у рэдакцыю або маці па адрасе: УССР, г. Камянец-Падольскі, вул. Ленінградская, д. 103-а.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК,

ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.